

Responsible Young Carer

Georganiseerd door de Gezinsbond vzw
I.s.m. Kenniscentrum Mantelzorg vzw en Gezin en Handicap vzw

Rondetafel

Hoe kan de school ondersteuning bieden aan jonge mantelzorgers?

Piet Casier

Pedagogisch adviseur Vrije CLB koepel

Het CLB ondersteunt de school in het ontwikkelen van een zorgstructuur op school. Een dergelijk zorgstructuur maakt het mogelijk om leerlingen met vragen/problemen een passende opvang te bieden.

Deze tekst wil ideeën aanreiken om over de opvang van jonge mantelzorgers op school van gedachten te wisselen.

Jonge mantelzorgers op school...

Jonge mantelzorgers hebben nood aan een opvangnetwerk waarin ze leeftijds-, lotgenoten en volwassenen vinden die op een passende wijze steun kunnen verlenen wanneer ze dit nodig hebben. Het is belangrijk dat jongeren over hun situatie kunnen praten maar vooral ook dat ze kunnen blijven kiezen om die dingen te doen waar ze zich aan kunnen aan op trekken.

Goede informatie over wat er aan de hand is (over de ziekte of handicap) kan hen meer inzicht geven in perspectieven, noden, mogelijke aanpak...

De school hoort een onderdeel van het opvangnetwerk van deze jongeren te zijn. Zoals elke leerling moet ook de jonge mantelzorger geïnformeerd zijn over de opvangmogelijkheden op school, hoe ze op deze opvangmogelijkheden een beroep kunnen doen en wat ze van de opvang door de school mogen verwachten (en wat niet...).

Zelf er een beroep op doen is één iets. De drempelvrees niet overwinnen en kunnen opgemerkt worden door een attente leerkracht of een vriend of vriendin is een ander iets...

Zorg/opvang op school...

De school ontwikkelt een interne zorgstructuur om leerlingen met moeilijkheden op te vangen. Leerlingen hierover informeren is een belangrijke opdracht: bij wie kan een leerling met zorgen terecht!

Er zijn weinig (psycho-sociale) problemen die in een eerste fase, een heel specifieke opvang vereisen. Daarom ook dat de schoolse zorg voor diverse problemen, een vrij gelijklopende procedure vertoont. Alleen... leerlingen moeten weten waarvoor ze bij wie terecht kunnen en hoe ze zich kunnen aanmelden. En dat moet best ook op een zo anoniem mogelijke manier kunnen voor die leerlingen die dit wensen...

Leerkrachten merken dat leerlingen tobben, met hun gedachten niet bij de les zijn, wenen, triestig zijn, zich afzonderen, andere vrienden opzoeken...

Binnen de school worden afspraken gemaakt over hoe de leerkracht hiermee omgaat. Het is namelijk belangrijk dat dergelijke signalen snel worden opgevangen maar vooral ook dat de leerling duidelijk gemaakt wordt dat die veranderingen 'gezien worden' en de leerkracht zich hierover 'zorgen maakt'... De leerling nog eens informeren over de steunmogelijkheden is meestal geen overbodige luxe.

De leerling kiest zijn vertrouwenspersoon... een vorm van leerlingenparticipatie!

Veelal duidt de school die personen aan die als vertrouwenspersoon fungeren. Het zijn groene leerkrachten en/of interne leerlingenbegeleiders. Deze leerkrachten en begeleiders moeten zich op school integreren als aanspreekpunten voor leerlingen met vragen/problemen. Het is belangrijk dat deze mensen vlot bereikbaar zijn, in beeld komen en lopen, zich laten kennen... Daar zijn waar de leerlingen zijn...

Echter... ook ruimte laten om de leerling zelf zijn vertrouwenspersoon is te kiezen, biedt soms meer opvangmogelijkheden op maat van de leerling.

Daarom zou elke leerkracht het tot zijn taak moeten beschouwen om een eerste gesprek te voeren met een leerling die daarom vraagt. Zou elke leerkracht oog moeten hebben voor signalen van leerlingen die het minstens 'even' moeilijk hebben. Zou elke leerkracht goed op de hoogte moeten zijn van de interne verwijzingsmogelijkheden wanneer een leerling bij hem of haar komt aankloppen.

Een goede begeleidershouding bij een eerste gesprek...

Luisteren...

In hulpverleningstermen hebben we het vaak over gesprekstechnieken. Deze gesprekstechnieken zijn voor een eerste gesprek eigenlijk vooral luistertechnieken... We zijn ontzettend snel gefocust op het (te) snel formuleren van adviezen om problemen op te lossen. Te snelle adviezen worden gegeven op basis van flarden van een verhaal.

Bij een bevraging van leerlingen over hun ervaringen met begeleidingsgesprekken wijzen ze vaak op achterblijvend gevoel te weinig, onvoldoende de kans te hebben gekregen om hun verhaal te brengen. Te snel worden ze geconfronteerd met ongevraagd adviezen of worden ze gewezen op die dingen die zij verkeerd deden. Vaak vragen leerlingen gewoon iemand die naar hen wil luisteren, aan wie ze hun verhaal kwijt kunnen.

Werken aan oplossingen...

Veelal slagen leerlingen er in om ook aan te geven hoe de gewenste situatie er zou moeten uitzien. Samen uitzoeken wat er kan gedaan worden om deze situatie te realiseren, zorgt er alvast voor dat de leerling mogelijkheden ontdekt om de dingen anders aan te pakken. Dit is iets anders dan onmiddellijk klaar staan met allerlei adviezen.

Probleem of beperking...

Sommige situaties zijn niet op te lossen... de leerling moet er leren mee omgaan... het zal blijven zoals het is, of het zal zelfs nog verslechteren... leren omgaan met de 'dingen des levens'... niet eenvoudig maar het moet wel!

Luisteren, leerlingen laten meedenken over de wenselijke situatie en leren omgaan met beperkingen zijn alvast drie belangrijke vaardigheden bij een eerste opvang van leerlingen.

Een eerste gesprek met een leerkracht moet de weg vrijmaken voor eventueel meer professionele hulp... in overleg met de betrokken leerling.

Het leerlingenoverleg op school

De begeleidende klassenraden, de cel leerlingenbegeleiding... de interne zorgstructuur van de school geeft elke vorm van leerlingenoverleg een functie binnen de zorg die de school voor de leerlingen organiseert. Het is vooral van belang dat een leerkracht die de eerste opvang van de leerling verzorgt, weet waar hij met dit verhaal terecht kan. Wellicht zal dit in de meeste gevallen de cel leerlingenbegeleiding zijn. Dit is het overleg tussen de leerlingenbegeleiders van de school en het CLB. Ze wordt op regelmatige tijdstippen (wekelijks, tweewekelijks) georganiseerd. Op de cel worden de leerlingen die begeleid worden opgevolgd. Begeleidende taken worden overlegd en toegevoegd aan de meest aangewezen persoon om deze taak op te nemen.

Externe hulp

Niet alle vormen van hulp zijn binnen en door de school te organiseren. De samenwerking school – CLB zorgt ervoor dat via de CLB-medewerker de passende externe hulp kan aangesproken worden. Dit kan de CLB-medewerker zelf zijn die de begeleiding opneemt of, in functie van de problematiek, in het hulpverlenend netwerk, anders-gespecialiseerde hulp voorstelt.